

О. М. Диба,

канд. екон. наук, доцент кафедри банківських інвестицій,

А. П. Стрижак,

асистент кафедри банківського менеджменту

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

КАПІТАЛІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Інвестиційний потенціал банківської системи є одним із ключових елементів економіки, який забезпечує реалізацію національних довгострокових інтересів країни та характеризує систему економічних відносин, які виникають з приводу використання банківською системою тих інвестиційних ресурсів, які через неї проходять. Достатній розмір банківського капіталу дає змогу ефективно функціонувати не лише банківській системі, але й економіці в цілому, адже банки з високим рівнем капіталу мають значні інвестиційні можливості.

Аналізуючи різні джерела, слід зазначити, що загалом термін «капіталізація» розглядається з трьох основних позицій:

— метод оцінки вартості майна підприємства, фірми за розміром доходу, прибутку, який вони приносять;

— спрямовування частини прибутку на збільшення власного капіталу банку (реінвестування чистого прибутку);

— спосіб збільшення статутного капіталу шляхом перерозподілу власного капіталу [1].

На наш погляд, капіталізація банківської системи перш за все пов'язана з необхідністю нарощення власного капіталу банками для забезпечення фінансової стійкості, інвестиційної спрямованості, платоспроможності та конкурентоспроможності.

Розглядаючи особливості процесу капіталізації банківської системи України, потрібно відмітити таку важливу складову, як фінансова стійкість банківського капіталу. Фінансову стійкість залученого банківського капіталу зумовлює не лише такий чинник, як джерело формування капіталу, а й — ступінь концентрації. Концентрація капіталу, отриманого з одного джерела, може призвести до того, що у разі виникнення потреби (особливо несподіваної) щодо вилучення цих коштів клієнтами банк буде неспроможний реалізувати свої активи або залучити новий капітал для погашення зобов'язань, що негативно вплине на стійкість банківського капіталу.

Необхідно чітко розмежувати реальну, фінансову, пряму, зворотну та фіктивну капіталізацію. Під реальною капіталізацією слід ро-

зуміти перетворення матеріальних та інших ресурсів на джерело зростання вартості. Фінансова капіталізація пов'язана з представленням грошового капіталу в цінних паперах та фінансовій оцінці їхньої вартості. Пряма капіталізація банку — це безпосереднє поповнення власного капіталу банку за рахунок реінвестування певної частини його чистого прибутку. Зворотна капіталізація — це процес оцінювання, визначення вартості банківської установи на основі реального доходу, прибутку, який вона генерує. А. П. Вожжов вважає за необхідне доповнити попередні два види поняття банківської капіталізації третім — уявна капіталізація, в ході якої «відбувається збільшення капіталу лише номінально — за рахунок бухгалтерських проводок, при цьому реально розмір капіталу банку не змінюється. Це пов'язано з тим, що приріст капіталу являє собою уявну вартість» [1]. Фіктивна капіталізація передбачає відображення реального капіталу в цінних паперах, може утворитися в результаті перевищення фінансової оцінки капіталу на ринку цінних паперів над реальною велечиною сформованого капіталу.

В умовах гонитви за мінімальним рівнем регулятивного капіталу, міноритарним акціонерам протягом останніх 15 років дивіденди майже ніколи не виплачуються (перерозподіл річних прибутків йшов на збільшення капіталу банку). Для порівняння, у розвинутих країнах з ринковою економікою інтереси міноритарних акціонерів, як правило, захищає регулятор ринку, тому вони регулярно отримують дохід від своїх інвестицій. На сьогоднішній день, в Україні склалася така ситуація, що у кожного банку з українським капіталом, як правило, є мажоритарний акціонер і принципи корпоративного управління приживаються важко, крім цього нерозвинутість фондового ринку та його інструментів поки не становлять конкуренцію банківському ринку депозитів [2], тому збільшення капіталу відбувається в основному за рахунок зовнішніх фінансових ресурсів — внесків до незареєстрованого статутного капіталу, а також залучення коштів на умовах субординованого боргу

Недостатність внутрішніх джерел — рівня прибутку, не дає змоги значно збільшувати капітал за рахунок його капіталізації. Так, банківська система в 2007 році отримала найбільший за всі роки існування вітчизняної банківської системи обсяг прибутку — 6,6 млрд грн, що в 1,6 разу більше, ніж за 2006 рік (4,1 млрд грн), і в 12 разів більше обсягу прибутку 2001 року.

Впродовж 2008—2009 рр. відбувалося швидке збільшення проблемних кредитів банків (у 2,8 та 3,8 разу відповідно), що призвело до збільшення резервів, які створювалися банками за активними операціями в 2,4 та 2,5 разу, що й спричинило збитки в розмірі 38,5 млрд грн (рис. 1).

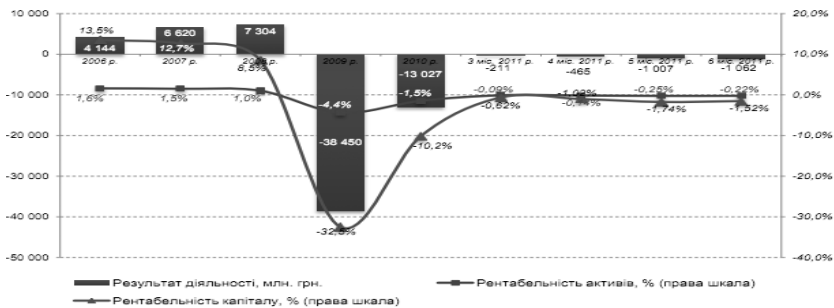

Рис 1. Основні показники результатів діяльності банківської системи [3]

Таким чином, капіталізація є джерелом забезпечення фінансової стійкості та прибутковості банків тим самим створюючи значні інвестиційні можливості як для банківського сектору зокрема, так і для економіки країни загалом.

Список літератури

1. Коваленко В. В., Черкашина К. Ф. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення : монографія / Коваленко В. В., Черкашина К. Ф. — К. : ДВНЗ УАБС НБУ, 2010. — 141 с.
2. Дробязко А., Львович С., Федосов В. Чи будуть засвоєні уроки банківської кризи 2008—2009 р.? // Ринок цінних паперів України. — 2011 — № 1—2. — С. 3—19
3. Аналітичний огляд банківської системи України за I квартал 2011 року // www.rurik.com.ua

УДК 336.71; 386

О. А. Дибань,

головний спеціаліст першого інспекційного відділу інспекційного департаменту Державної комісії по регулюванню ринків фінансових послуг України, здобувач кафедри менеджменту банківської діяльності, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ МІЖ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ І СТРАХОВИМИ КОМПАНІЯМИ

У зв'язку зі змінами на фінансовому ринку України зростає роль банківського сектору. Сьогодні банківські установи займають одне із провідних місць в економіці. Завдяки ним здійс-